

tervező bizottság. Ez a története a szegedi kereskedelmi és téli kikötőnek.

*

Ezek után Hubert Lajos rátért azokra a speciális követelményekre, melyek szükségesek ahhoz, hogy a kikötők a célnak megfelelőek legyenek.

Először kell egy tágas *tutaj-kikötő*, melyre véleménye szerint a Maros torkolata fölött levő hely felelne meg legjobban. A védelmi érdekeket nyári gátakkal lehetne megoldani.

A *kereskedelmi kikötő* kérdése szorosan összefügg a vasuti állomások kérdésével, mert a teherforgalom lebonyolítása, a vízi utról a szárazföldi vonalra való átvitele az áruknak, legfontosabb tényezője a helyes tervnek.

Az *átrakodó* forgalom helyes megoldásához szükséges a védőtöltés új vonalozása, mely után a kereskedelmi kikötő elhelyezése már könnyű kérdés lenne és aként lehetne ezt megoldani, hogy közvetlenül a város mellé lehetne a kikötőt elhelyezni és a vasuti vonallal összeköttetést létesíteni.

Az elmondottak illusztrálására az előadó bemutatja néhány már meglévő kikötő műszaki terveit. Pozsony, Komárom, Újpest, Óbuda, Lágymányos, Pancsova, Orsova, Eszék és Zimony kikötőinek terveit. Majd rátér a külföldi kikötők részletes tárgyalására és megemlíti, hogy nem egy külföldi kikötő terve hasonlít a szegedi kikötő tervéhez, már annyiban is, mert azok is a fölösleges földmennyiségek értékesítéséből térítették meg a kiadások egy részét.

A védőtöltések új vonalozásaután a kikötőre alkalmas hely megválasztása következne, mely — mint már említette az előadó — a pályaudvarok kérdésének végleges megoldásával nyerne befejezést.

Itt két eset lehetséges. Vagy a régi pályaudvarok megmaradnak és csak kibővítésre kerülnek, vagy pedig új pályaudvarokat építenek. Mindkét esetre új kombináció merülne föl. Az egyik esetben az új védőtöltés mögé kerülne a kikötő, a vasuti vonallal összekapcsolva, a másik esetben — mivel a mostani személypályaudvar központi teherpályaudvarra lenne átalakítva — annak közelében helyeznék el a kereskedelmi kikötőt.

A tervek részletes elmagyarázása és műszaki terveinek bemutatása után, Hubert előadó felhívja az érdeklődők figyelmét, hogy a Szegeden fölláttatandó kikötők érdekében *agítani kell*, — mert nagyon sajnálatos dolog lenne, ha a tervből csak terv maradna.

*

A kérdéshez hozzászóltak Malina Gyula és Csernovics Agenor, kik némi hozzáfűzéssel ugyanazt a tervet körvonalozták, mint Hubert Lajos királyi főmérnök.

Majd Lázár György dr. polgármester emelkedett szólásra, ki a terv adminisztratív részéhez kívánt hozzászólni. Elmondja, hogy történtek lépések a kikötő fölláttatásának érdekében és az 1904-ik esztendői terveket a minisztérium nemcsak kedvezően fogadta, hanem tárgyalás alá is vette, de csak a vasuti pályaudvarok kérdésének befejezése után szándékozik vele érdemlegesen foglalkozni. Sőt határozhatvanezer korona erre a célra félre is van téve. Ha most ezt az új tervet tartja a műszaki tervező bizottság helyesebbnek, akkor a miniszterhez ezt a tervet újlag be kell terjeszteni.

Reök Iván elnök ezek után megköszönte a szíves érdeklődést és megköszönte Hubert Lajos előadónak, valamint a tárgyhöz szólóknak közreműködését, mert egy olyan eszmét tettek közkérdéssé, amely Szeged városnak nemcsak kereskedelmi, hanem közlekedési és anyagi érdekeit is hivatott nagyban előmozdítani.

A képviselőház ülése.

— Három ellenzéki beszéd. —

(*Saját tudósítónktól.*) Három ellenzéki beszéd, egy napon: — ez kissé sok is. Időben sok legalább. Tartalomban annál kevesebb ellenzéki is sietett Tisza István nagy beszédére „feleletet adni. Nem hiába az ellenzék is tapsolt önfeléd, tehát őszinte pillanataiban Tisza István grófnak. És Palugyay Móric, Holló Lajos és Esterházy Mihály gróf siettek ellenzéki beszédben választ adni Tisza Istvánnak. És a három ellenzéki válasz olyan volt, hogy még inkább, újra, teljes pompájában bontakozott ki mindaz a sok igazság, amitszérdán olyan magávalragadóssal juttatott diadalra Tisza beszédében. Ma csupa közhangok puffogtak, csupa frázisok harsogtak. Ma is tapsolt néha az ellenzék, csak a hatás kedvéért. De nem a tartalomért. Nem őszinteségből.

A mai három ellenzéki beszéd csakis az ellenzéknek ártott. Ha nem is sokat. Bár vigasztalásnak ez kevés...

A pénteki ülés negyedtizenegy után kezdődött.

Elnök: Návay Lajos.

Diósy Imre mandátumát az igazolóbizottsághoz utalják.

Hegedüs Károly jelenti, hogy az állandó igazoló-bizottság az újonnan küldött negyven horvát képviselő mandátumát igazolta.

A horvát képviselőket ezután osztályba sorozzák.

(A bankvita).

Palugyay Móric (Kossuth-párti) az önálló vámterület megvalósítása előtt az önálló bank fölláttatását nélkülözhetetlenül szükséges előfeltételként követeli. Indokolás dolgában csatlakozik Apponyi fejtegetéséhez. A bankügyet politikai kérdésnek tekinti, mert Ausztria a közgazdasági egységgel akarja politikai önállóságunkat illuzóriussá tenni. (Ugy van! — a baloldalon.)

A hetvenes évek bankbizottságainak jelentéseiből, továbbá Chorin Ferenc beszédeiből olvas föl részleteket, melyek az önálló bank fölláttatását hangoztatják.

A közös bankot, ha jó is, akkor se szabad megtartani, mert ez sokkal nagyobb hatalom a nemzet leigazására, mint volt negyvenkilencben a muszka had, amelyet esetleg le lehetett volna verni, de a bank ellen nem tudunk harcolni. (Taps és helyeslés a baloldalon.)

Fráter Loránt: Ez aztán a szép!

Palugyay Móric: A kormánypárt oldaláról elhangzott beszédek közül egyedül Tiszáé volt őszinte. Sem Hantos, sem Hegedüs Loránt nem beszéltek úgy, mint érezték. Csodákat ígértek, a készfizetések fölvétele helyett hasonló, de mégsem azonos helyzetet állítottak be, mintha ezt a közös bank létre hozta volna.

Hámos László: Hát nem így van?

Muzsa Gyula: Na, na, nem értesz te ehhez!

Hámos László (int a kezével).

Palugyay Móric: Csatlakozik Kossuth Ferenc és Földes Béla határozati javaslatához. (Éljenzés a baloldalon.)

Tíz perc szünet után Ostffy Lajos személyes kérdésben válaszol Mihály Tivadarnak szerdai beszédére. Ezután Holló Lajos szólalt föl a javaslat ellen.

(Holló Lajos beszéde.)

Holló Lajos: Tisza István gróf azt mondta, hogy a javaslatban nincs alkotmányselelem, mert ilyet a törvényhozás tulajdonképpen el sem követhet. A törvénelem azonban az ellenkezőt bizonyítja. Voltak korrump többségek, melyek rést nyitottak saját országuk alkotmányán idegen beavatkozás és befolyás javára. Tisza beismerte, hogy a készfizetés hiánya deklaszifikálja az országot. Mennyivel jobban deklaszifikálja azonban az önálló hitelrendszer és az önálló bank hiánya. Ez kifejezésre jut abban az árfolyamkülönbségben is, mely a magyar és osztrák állampapírok közt állandó. Ez a különbség egyszersmind a mi közjogi inferioritásunk kifejezője is. A paritás nem jelentkezikhetik abban, ha néha magyar embert neveznek ki a bank főkormányzójának. A bank ép úgy a birodalmi egység eszméjét szolgálja, mint a közös udvartartás, amelyhez mi Ausztriával egyenlő mértékben járunk, de

amely mégis Bécsben székel. Tisza István nagy gazdasági területekről és ezek előnyeiről beszélt, de a világon mindenütt az állami határokhoz igazodnak a gazdasági terület határai, miért kell nekünk kivételes állapotban lennünk? Az aranykészlet hiányáról, melyre a jobboldal szónokai utaltak, nem lehet tartanunk, hiszen a közös bank aranytartálékának megfelelő százaléka minket illet, mi bocsátottuk a bank rendelkezésére s föntartottuk rá jogunkat.

A közös bank egyrészt egy hatalmas inkasszó-vállalat, másrészt hátvédje és támogatója az osztrák importnak, mely elárasztja az országot és igájába hajtja az egész magyar ipart és kereskedelmet. Számadatokkal bizonyítja, hogy az 1907-iki válság idején a közös bank mindössze kilenc millió koronával nyújtott több hitelt az országnak, mint rendszer s mindössze ennyivel segített rajtunk. De mennyivel jobban megtenné ezt egy önálló bank. Kifejti, hogy a paritás még olyan téren sem érvényesül a bank szervezetében, ahol pedig a hatvanhetes fölfogás szerint is érvényesülni kellene. Magyarországon most is német az ügykezelés nyelve, nincs biztosítva a részvények egyenlő elhelyezésének megosztása a két ország között. A készfizetések dolgában Tisza István gróf s a kormány a közös bank becületességében és belátásában bizik. Mi csoda alkotmányos biztosíték ez? Tisza azt mondta, tartsuk szárazon a puskaport más küzdelmekre. Az osztrákok nem igen félnek ettől az annyira őrzött és óvatosan megkímélt puskaporttól. A kormány ahelyett, hogy szembehehelyezkedett volna az osztrákok tiltakozásával és a korona vétőjével, meghajlott előttük s fölládozta az ország érdekét. Határozati javaslatot nyújt be az iparpártolás érdekében. (Éljenk éljenzés és taps a baloldalon.)

(Esterházy Mihály beszéde.)

Szünet után Esterházy Mihály gróf azt fejtegeti, hogy Tiszának a nagy gazdasági egységekről nyilvánított jó véleményét sehol a világon nem írják alá. Próbálna meg Tisza s ajánlaná Németországnak és Angliának vagy Svédországnak és Norvégiának, hogy lépjenek gazdasági közösségbe és alkossanak egy gazdasági területet. Pedig ezek az államok a kultúra és a gazdasági élet olyan magas fokán vannak, hogy egyik sincs a másikkal szemben inferioritásban, nem úgy, mint Magyarország Ausztriával szemben.

Polemizál ezután a munkapárt szónokaival, különösen Antal Gézával.

Az ülés három órakor végződött.

Ujangel Dreadnoughtok. Londonból jelentik: A tengerészeti kormány ebben és a következő évben még négy Dreadnoughtot akar munkába venni s ezzel a tengerészeti költségvetés negyven millióról negyvenöt millió fortra fog emelkedni, de már a jövő évben ötven millió font sterlinget fog fölhasználni a tengerészeti minisztérium ilyen hajóóriások építésére.

Franciaország szövetségei. Párisból jelentik: A Temps konstantinápolyi tudósítást közöl Törökország szándékáról, amely arra irányul, hogy Angliával a bagdadi vasutnak a perzsa öbölhöz való meghosszabbításáról tárgyaljon. A Temps tudósítása szerint az itteni külügyminisztériumban mit sem tudnak egy ilyen tervről. A Temps megjegyzi, hogy ez ügyet a hozzáfűződő nagy érdekekre való tekintettel pontosan meg kell ismertetni. Mert, ha a Bagadtól a perzsa öbölhöz vezető vasut dolgában angol-török meggyezés jön létre, úgy ez, tekintettel a már fönnálló orosz-német megállapodásokra, amelyek a Marsina-Bagdad és Sadie-Kanikin vasutvonalra vonatkoznak, Franciaország pozícióját az Ázsián át való közlekedési utak tekintetében még jobban meggyöngytené. A bagdadi vasutra vonatkozó orosz-német megállapodások ismeretlenek voltak a francia kormány előtt. Pichon miniszter január tizenhatodiki beszédében azt mondta, hogy ennek nincs jelentősége. Tekintettel arra a lehetőségre, hogy Anglia és Törökország között is létesülhetnek ily természetű megállapodások, joggal merül föl az a kérdés, vajon meg lehet-e maradni a Pichon miniszter által